

2

Cyd-destun

Yn Ionawr 2019, roedd 38 o ysgolion prif ffrwd annibynnol yng Nghymru, tair yn fwy nag yn Ionawr 2018. Mae'r ysgolion hyn yn addysgu rhyw 8,500 o ddisgyblion. Mae hyn yn cyfrif am ryw 2% o ddisgyblion yng Nghymru. Eleni, fe wnaethom arolygu chwech o ysgolion prif ffrwd annibynnol. Mae un o'r ysgolion hyn yn ysgol pob oed, mae dwy yn addysgu disgyblion rhwng 3 ac 16 oed, mae un ysgol yn addysgu disgyblion rhwng 3 ac 14 oed, mae un yn addysgu disgyblion rhwng 9 a 18 oed, ac mae un yn darparu addysg i ddisgyblion 10 i 20 oed. Mae'r sampl hon yn adlewyrchu amrywiaeth yr ysgolion yn y sector, gyda rhai yn darparu ar gyfer plant cyn oed ysgol statudol a rhai eraill yn ehangu i ddarpariaeth ôl-16. Mae canfyddiadau'r holl arolygiadau wedi llywio'r adroddiad hwn.

Crynodebau sector: Ysgolion prif ffrwd annibynnol

Cydymffurfio â Rheoliadau Safonau Ysgolion Annibynnol (Cymru) 2003

Mewn ysgolion annibynnol, rydym yn arolygu'r graddau y mae'r ysgol yn cydymffurfio â Rheoliadau Safonau Ysgolion Annibynnol (Cymru) 2003 (Cynulliad Cenedlaethol Cymru, 2003). Eleni, llwyddodd pump o'r chwe ysgol a arolygwyd i fodloni pob un o'r rheoliadau. Mewn un ysgol, nodom ddiffygion o ran cydymffurfio ag ychydig o reoliadau'n ymwneud ag ansawdd addysg a ddarperir a lles, iechyd a diogelwch disgyblion. Byddwn yn monitro'r ysgol hon i wneud yn siŵr ei bod yn gwneud y gwelliannau sy'n ofynnol i gynnal ei chofrestriad. Cynhaliom weithgareddau monitro dilynol gyda'r ddwy ysgol nad oedd wedi bodloni pob un o'r rheoliadau hyn yn 2017-2018. Mae'r ddwy ysgol hon wedi cymryd camau priodol ac maent yn cydymffurfio'n llawn â'r rheoliadau erbyn hyn.

Safonau

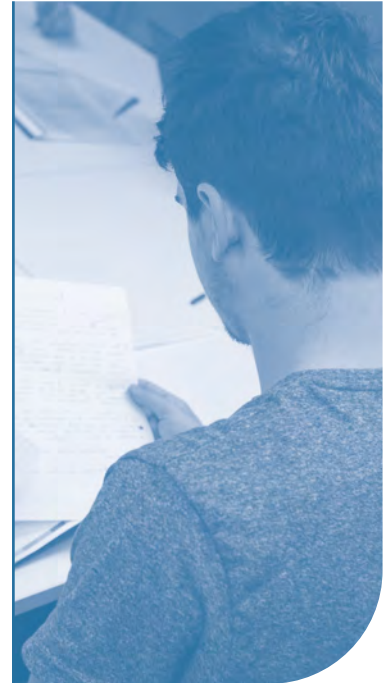
Yn hanner y chwech o ysgolion annibynnol a arolygwyd eleni, mae safonau'n dda neu'n well. Er bod hyn yn ymddangos yn wannach na sefyllfa'r llynedd, mae maint sampl yr ysgolion a arolygwyd yn rhy fach i lunio casgliadau o hyn ynglŷn â'r sector yn gyffredinol.

Mae nodweddion rhagorol yn safonau disgyblion mewn dwy o'r ysgolion. Yn yr ysgolion hyn, mae disgyblion yn datblygu dealltwriaeth arbennig o sicr o wybodaeth bynciol a gwnânt gynnydd cryf wrth wella eu medrau a chymhwyso'u dealltwriaeth o egwyddorion a chysyniadau allweddol i gyd-destunau newydd. Mae disgyblion yn gofyn cwestiynau ystyriol a pherthnasol i ehangu'u dealltwriaeth neu i herio barnau disgyblion eraill. Mae disgyblion hyn yn darllen ac yn ymateb yn hyderus i ystod o destunau mwyfwy cymhleth. Gall llawer ohonynt ddadansoddi'r defnydd o iaith ac effaith iaith yn arbennig o dda, er enghraifft wrth lunio casgliadau o 'Pride and Prejudice' i archwilio stereoteipiau'r rhywiau. Wrth iddynt symud drwy'r ysgol, daw disgyblion yn eithriadol o sicr o ran eu medrau mathemategol. Cymhwysant y medrau hyn yn effeithiol i gefnogi'r dysgu mewn pynciau ar draws y cwricwlwm, er enghraifft wrth ddefnyddio'u medrau mesur mewn gwyddoniaeth neu wneud cyfrifiadau mewn seryddiaeth.

Lle mae safonau'n anfoddhaol, nid yw disgyblion yn gwneud digon o gynnydd wrth ddatblygu'u gwybodaeth a'u medrau. Nid yw disgyblion yn darllen gyda mynegiant nac yn deall bob amser beth maent wedi'i ddarllen, ac yn eu hysgrifennu mae disgyblion yn gwneud camgymeriadau sillafu ac atalnodi mynych. Mae hyn yn cynnwys camgymeriadau dro ar ôl tro wrth sillafu geiriau a ddefnyddir yn gyffredin a therminoleg penodol i bwnc. Yn ogystal, nid yw disgyblion yn cymhwyso'u medrau mathemategol yn gywir mewn tasgau rhifedd ar draws y cwricwlwm.

Lles ac agweddau at ddysgu

Mewn pump o'r chwe ysgol a arolygwyd eleni, mae lles ac agweddau at ddysgu yn dda neu'n well. Ceir nodweddion rhagorol mewn dwy o'r ysgolion. Yn yr ysgolion hyn, mae disgyblion yn hynod eiddgar i lwyddo a datblygant agweddau ac ymddygiadau allweddol a fydd yn eu helpu i ddysgu trwy gydol eu bywydau. Mae disgyblion yn cyfranogi'n frwdfrydig mewn ystod eang o gyfleoedd dysgu ac yn datblygu mwy a mwy o hyder fel dysgwyr uchelgeisiol,

Crynodebau sector: Ysgolion prif ffrwd annibynnol

annibynnol. Maent yn dangos chwilfrydedd yn eu dysgu a dycnwch i oresgyn heriau, ac maent yn deall yn iawn bod camgymeriadau yn gyfleoedd dysgu defnyddiol.

Mae disgyblion yn mwynhau ac yn gwerthfawrogi'n fawr gallu cyfranogi mewn gweithgareddau a chlybiau allgyrsiol, gan gynnwys cyfleoedd dysgu arloesol drwy'r rhaglen awyr agored mewn un ysgol. Mae disgyblion yn datblygu gwydnwch cadarn a medrau personol a chymdeithasol buddiol trwy gyfranogi yn y rhaglen hon.

Yn yr arfer orau, mae disgyblion yn datblygu medrau arwain gwerthfawr drwy fod ynghlwm ag ystod fuddiol o rolau a chyfrifoldebau. Er enghraifft, daw disgyblion yn genhadon chwaraeon, maent yn sefydlu cymdeithas wyddoniaeth, technoleg, peirianeg a mathemateg (STEM) neu'n trefnu digwyddiadau cymunedol.

Lle nad yw lles ac agweddau at ddysgu yn gryfder, mae disgyblion yn dibynnu gormod ar gymorth oedolion pan fyddant yn gweld tasgau yn heriol, yn hytrach na meddwl pethau drwedd drostyn nhw'u hunain. Yn ogystal, nid oes ganddynt swyddi cyfrifol na rolau arwain, ac nid ydynt felly'n dylanwadu ar waith yr ysgol.

Addysgu a phrofiadau dysgu

Mewn dwy o'r ysgolion a arolygwyd, mae addysgu a phrofiadau dysgu'n dda neu'n well. Yn yr ysgolion hyn, mae'r cwricwlwm wedi'i deilwra at anghenion disgyblion yn dda ac yn adeiladu'n systematig ar wybodaeth a medrau disgyblion wrth iddynt symud drwy'r ysgol, fel eu bod yn dod yn ddysgwyr hyderus, uchelgeisiol, dyheadol a gwybodus. Caiff disgyblion gyfleoedd helaeth i ehangu'u dysgu drwy weithgareddau ychwanegol, fel teithiau maes, digwyddiadau chwaraeon, heriau dylunio ac ymweliadau cyfnewid tramor. Mae'r cyfleoedd hyn yn datblygu medrau personol a chymdeithasol disgyblion yn ogystal â darparu cyfleoedd i ddangos eu dychymyg a'u creadigrwydd.

Mewn pump o'r chwe ysgol a arolygwyd, mae un o'r argymhellion yn ymwneud â gwella addysgu. Lle ceir addysgu cryf, mae athrawon yn cyfleu eu hangerdd a'u brwdfrydedd dros y testunau a addysgir, ac mae hynny yn ei dro yn ysbrydoli'u disgyblion. Mae athrawon yn darparu esboniadau clir ac yn targedu cwestiynau'n fanwl er mwyn asesu dysgu disgyblion. Mae adborth llafar ac ysgrifenedig hynod fuddiol yn sicrhau bod disgyblion yn deall sut i wella eu gwaith.

Yn yr ysgolion lle mae'r addysgu yn llai llwyddiannus, mae hyn yn aml oherwydd nad yw gweithgareddau dysgu yn diwallu anghenion yr holl ddisgyblion a cheir diffyg rhediad a her yn yr addysgu. Yn yr ysgolion hyn, mae ansawdd ac effaith adborth athrawon yn amrywio gormod ac nid yw'n cyfrannu'n ddigon da at wella ansawdd gwaith disgyblion.

Gofal, cymorth ac arweiniad

Mewn pump o'r chwe ysgol, mae gofal, cymorth ac arweiniad yn dda neu'n well, a cheir nodweddion rhagorol mewn un ysgol. Lle ceir arfer eithriadol, mae staff ymroddedig yn darparu lefelau uchel eithriadol o gymorth yn yr

Myddelton College

Ti ennyn diddordeb disgyblion yn yr awyr agored a gweithgarwch corfforol, creodd Myddelton College raglen Dysgu drwy'r Awyr Agored' (Learning Through the Outdoors'). Mae gweithgareddau'n cynnwys cerdded dros y mynyddoedd, mordwyo, dringo a chwaraeon dŵr, gan fanteisio ar ei agosrwydd at Eryri.

I gael mwy o wybodaeth, darllenwch ein **hastudiaeth achos**

Crynodebau sector:

Ysgolion prif ffrwd annibynnol

ystafell ddosbarth a thu hwnt i helpu disgyblion i ddatblygu'u hunanhyder a medrau bywyd pwysig, fel hunanddibyniaeth. Mae'r trefniadau helaeth i hyrwyddo datblygiad ysbrydol, moesol, cymdeithasol a diwylliannol disgyblion yn meithrin gwerthoedd fel parch, goddefgarwch, caredigrwydd a thosturi. Mae'r gwerthoedd hyn i'w gweld ar waith ar draws y gymuned ysgol gyfan.

Er bod pump o'r ysgolion yn casglu gwybodaeth yn rheolaidd i fonitro cynnydd disgyblion, nid ydynt yn defnyddio'r wybodaeth hon yn ddigon da i lywio cynllunio ac i olrhain cynnydd disgyblion yn drwyadl. O ganlyniad, nid yw'r ysgolion hyn yn sicrhau y caiff anghenion yr holl ddysgwyr eu diwallu.

Arweinyddiaeth a rheolaeth

Yn hanner yr ysgolion, mae arweinyddiaeth a rheolaeth yn dda neu'n well. Yn yr ysgolion hyn, mae arweinwyr yn llwyddo i sefydlu cymunedau dysgu bywiog a difyr. Mae arweinwyr yn fyfyrion ac yn addasu i ymateb i anghenion yr ysgol. Mae staff yn gweithio'n dda â'i gilydd fel tîm cydlynus, ac yn elwa o gyfleoedd dysgu proffesiynol perthnasol sy'n canolbwyntio ar wella medrau, gwybodaeth a dealltwriaeth disgyblion.

Lle ceir diffygion yn yr arweinyddiaeth, nid yw prosesau sicrhau ansawdd yn ddigon cadarn i sicrhau y gall arweinwyr nodi cryfderau'r ysgol a meysydd i'w datblygu yn gywir. Felly, nid yw arweinwyr yn nodi blaenoriaethau allweddol yn ddigon da na'n cynllunio'n effeithiol i gryfhau'r ddarpariaeth a gwella deilliannau ar gyfer disgyblion. Yn ogystal, nid yw rheoli perfformiad staff a chyfleoedd dysgu proffesiynol wedi'u datblygu'n ddigonol. Nid yw'r prosesau i helpu arweinwyr i bennu amcanion penodol ar gyfer aelodau staff ac i nodi hyfforddiant perthnasol i gefnogi'u dysgu proffesiynol wedi'u datblygu'n ddigonol ychwaith. O ganlyniad, nid oes diwylliant cryf o hyrwyddo arfer orau o fewn yr ysgol neu drwy weithio gyda sefydliadau eraill.